

PERIÒDICH SATÍRICH,

SEMANAL, DE DIMECRES A DIMECRES

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA.

10 CÉNTIMS CADA NUMERO PER TOT ESPANYA

Números atrassats 20 céntims.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas.
Cuba y Puerto Rico, 4.—Estranger, 5.

CAPS DE BROT.

GEMMA CUNIBERTI.

Una artista angelical
ó més ben dit, una nena
que ab sa gracia natural
y son talent especial
anima sola la escena.

VISTAS Y RETRATOS.

D. IGNASI.

Al últim li ha arribat lo torn, incomparable don Ignasi. La galeria de ilustres barcelonins no seria complerta si hi faltava vosté. Vosté es una figura que ompla molt.

Estich segur que á la primera noticia de que

l' ESQUELLA s' ocupa de la seva personalitat, se treurá déu céntims de la butxaca, y enviará 'l criat á comprarla:

—¡Sobre tot que no tardis! li dirá, y passejantse pausadament amunt y avall de l' estancia, devorará ab impaciencia 'ls minuts que trigará 'l criat á portarli 'l present número.

—«Ja parlará dels pantalons curts... pensarà avants de tenirlo entre mans. ¡Ditxosos pantalons! ¡Quí sab ahont paran y encare hi ha quí se n' ocupa! ¡Y pensar que aquells pantalons no eran mèus, sinó del noy, de 'n Tano, que tè las camas una mica més curtas que las mèvas! Era un dia que tenia pressa, y me 'ls vaig posar equivocadament. Al sortir de casa prou vaig adonar-me'n que m' estavan curts ;pero quí se 'n torna, tenint la pressa que tenia jo aquell dia? Al carrer un periodista 'm véu, se 'n riu, marxa... y ja vá havern'hi prou... Tot Barcelona vá enterarse'n, y desde llavors no 's concebeix la mèva personalitat sense pantalons curts, sense uns pantalons á mitja cama. . ¡Qué s' hi ha de fer! ¡Que riga tot-hom, que jo també rich!»

Y en efecte, don Ignasi es un home aficionat á riure.

Tinch la seguretat complerta de que llegirá 'l present article ensenyant las dents; pero no en actitud de mossegar, sinó rihent plé de satisfacció.

No es don Ignasi de la fusta de certs bisbes que 's muntan, s' enfadan y rebregan la mitra quan troban que algun periòdich atrevit los falta al respecte. Per aquests prelats la ploma del escriptor es punyal envenenat que fereix, y per aixó veuhen ab gust que se 'ls entauli alguna causa criminal, pèl cas de qu' en l' altra vida no hi hagués prou càstich per sos atreviments.

Don Ignasi pensa de quesa altra manera. La ploma del escriptor peró no es d' acer, sinó d' oca, ploma lleugera y tova incapás de punxar y

foradar la pell, ploma en cambi que t'è barbas y susceptible de fer las més deliciosas pessigollas.

Contant, donchs, ab lo beneplàcit tácit y anticipat de un personatge tant ditzós, tant *charmant* y en aquest concepte tant simpàtic, poso má á la ploma y adverteixo anticipadament que no usaré tinta negra, ja que l' exactitut del retrato m' obliga á usarla de color de rosa.

Hi ha naturalesas predestinadas, com hi ha fets en la vida del home, de un efecte tant decissiu, que marcan lo curs de tota una existencia.

Trasládinse ab l' enteniment á l' any 42 ó 43 del present sigle, á l' época aquella en que don Joan Mañé y Flaquer era demagogo furibundo, no havent trobat encare las cristianas portas de ca'n Brusi.

Era en aquell temps la ciutat de Barcelona, camp agitat de passions políticas. Madurs y exaltats, exaltats y madurs se disputavan, quan no á garrotadas á tiro sech, lo predomini polítich. Pot dirse que no passava una senmana sense una bullanga. ¡Y quinas bullangas! La famosa del no menos famós Bernat Xinxola (qu' era, entre paréntesis, un fuster molt honrat y molt bon home) vá consumarse, triuñfant en tota la línea, y quan los vencedors van reunir-se, se trobaren sense saber lo que pretenían. Havían fet una revolució sense programa, ni pensament. Per aixó van adoptar lo lema «Patria y llibertat» que diu molt y no diu res, lema, que ab la firma del secretari de la Junta, *Bernat Xinxola*, figurava al peu de todas las proclamas.

En aquells temps felissos, poch més ensá, poch més enllá, don Ignasi Fontrodona era jove y figurava ja en las filas del partit madur. Per vert que fós en algunas altrás cosas, com á home polítich era madur acérrim.

Un día de gresca, 'ls del seu partit ván colocarlo de punt en la Plassa nova. Botigas, finestras y balcones, tot estava tancat y barrat: de tant en tant sonava algun tiro. Don Ignasi, ab lo fusell als dits vigilava desde 'l vuit de la porta de una botiga. Allá vá estarse tot lo sant dematí, sense que ningú li digués una paraula. Al mitj día tenia una fam que l' arbolava. A la una ja no podia aguantarse.

Per fortuna s'ava, vá passar un company; don Ignasi vá cridar-lo, demanant-li per favor si volia suplir-lo.

—Será per poca estona, vá dir-li. sols lo temps necessari per dinar ab quatre esgarrapadas. M' arribo á ca 'l Beco del Recó y torno desseguida.

L' altre s' hi vá avenir y apenas don Ignasi havia girat la cantonada ¡plaff! una bala perduda deixava mort al seu suplent.

—De manera, diu don Ignasi quan conta l' aventura, que 'l fet de haver-me'n anat á dinar, vá salvar-me la vida.

Ara vagin á averiguar si aquest epissodi, rigorosament históric, es lo fet culminant que marca y determina la propensió de don Ignasi, propensió culinaria, de una forsa superior á tot lo imaginable.

Madur en la seva juventut, moderat avants de la Revolució de Setembre, conservador militant desde que vá restaurarse 'l trono de don Alfonso XII, ha sigut sempre y en todas las ocasions y circunstancias un decidit partidari del *arrós*.

Algunas vegadas la mèva professió de periodista

m' ha fet assistir á la mateixa taula en que ell menjava, y dich la veritat, sempre m' hi deleitat contemplant-lo. Mès que las exquisitats de un escullit *menú* que van apareixent successivament ab deliciosa regularitat, mès que 'ls bons bocíns condimentats ab inteligencia y 'ls vins superiors pródigament servits, ompla y satisfá l' espectacle de don Ignasi, fent los honors al convit.

No es l' imatge repugnant de Gargantua que embutxaca golós y brutal tot lo que li presentan; es mès bè la figura ressucitada de un emperador romá que coneix y saboreja las delicias de un ápat escullit.

Acabo de citar á un emperador romá: donchs sápigam que si fós pintor y 'm dediqués á l' historia antigua, entaularia amistad ab don Ignasi, cosa no gens difícil. puig es un home molt assequible, li demanaria que per una curta temporada 'm sacrificués las escasas patillas y 'l petit bigoti que sombrejan sa plena fesomia, y vestint-li la túnica y coronant-lo de llorer ó d' olivera, dupto que trobés en tot lo mon un modelo mès adequat de *Hellogábalo*.

Y no sols per la figura, sinó pels gustos t'è cosas d' emperador romá.

Raras vegadas lo veurán al teatro, y aixó que sent poch menos que regidor perpétuo, t'è gran facilitat de anarhi de arrós; en cambi no falta may al *Circo eqüestre*, ahont contempla ab delicia l' espectacle cent vegadas repetit dels clowns que saltan y 's donan bofetadas, dels gimnastas que fan planxas y cabriolas, y de las amassonas que sobre dels caballs saltan lo cercol.

Si fossen permesas certas bromas, estaria bè que 'ls artistas avants de realisar algun d' aquells exercicis perillosos en que hi vá la vida, se li plantéssen devant del palco y li diguésen:

—*Ave Cæsar, morituri te salutant.*

¶ Pero torném á la realitat.

Don Ignasi es un home de fortuna. No s'è si saben que dos vegadas consecutivas vá treure la grossa de Madrid. Tréurela una vegada ja es molt; pero dugas... aixó no li passa mès que á don Ignasi.

Ab la restauració vá entrar á cala Ciutat.

Calculo que en aquella casa no déu estars'hi tant malament com diuen, quan ell s' hi está y procura sempre tornarhi, aixís governin los seus com los fusionistas, dels quals s' ha fet gran amigatxo.

Y á pesar de la molta práctica *concejil* que l' adorna, á pesar de que ell coneix todas las tasqueras de aquella casa, fins las més intrincadas, aquesta es l' hora en que 'ls seus amichs no li han donat encare la vara d' arcalde primer. Sols en ausencias de don Francisco de Paula l' ha empunyada interinament, distingint-se sempre en la presidencia de las sessions, pèl brillo y 'l desfado que ha desplegat contra certs regidors.

N' hi haurá un que tindrà gran interés en enrahonar y ell li tallará las alas; invocará l' infelís regidor las prescripcions de la lley municipal ó del reglament, y don Ignasi li tocará la campana, deixant-lo ab la paraula á la boca.

—¡Esto es una tiranía! dirá 'l regidor assentant-se.

Y don Ignasi 's posará á riure.

¶ Un día vá ser, dintre de la casa gran, protector decidit y acérrim de 'n Tort y Martorell, empleat de aquellas oficinas. Lo ditxo ho diu: «Qui á bona

sombra s' arrima...» y si en Tort es petit, pero llest y entramaliat, la sombra de don Ignasi es gran, espessa y protectora.

No dich rés més sobre un punt tan delicat. Crech que l' amistat personal del regidor y del ex-oficial continua encare com un contrast xocant dels molts que en l' ordre zoológich ofereix la mare naturalesa, tals com l' amistat del elefant y 'l mico, per mes que, políticament, estigan molt lluny d' oscas. ja que don Ignasi segueix sent lo qu' era, y en Tort y Martorell ha fet totas las cabriolas del partit romerista, fins que ha anat á caure en una de las cadias de la Diputació provincial, trampolí desde 'l qual intenta saltar á las Còrts, lo dia que 'ls romeristas sigan poder, que será 'l dia que las anguillas crihin pèl ó que don Ignasi perdi la gana.

Aixís y tot, don Ignasi se 'n alegraría, ja que entre altrás qualitats que l' adornan, hi figura la de ser bon amich dels seus amichs.

Ja 'm guardarán de mentir en Batllori, en Pelfort y altres elements que ab ell han ocupat sempre un puesto en lo municipi, en representació genuina del *brillant y serio* partit conservador de Barcelona.

Podria fàcilment estendre 'l present quadro. Podria agregarhi alguns perfils que acabessen de caracterisar al célebre personatge, com per exemple un dia, avants de ser regidor, que impletit pèl desitj, tant fort com lo de una dona embarrassada, de menjar *pavo truffé*, va fer expressament y á tsí objecte un viatge, no sè si á Tolosa ó á París.

Pero aixó es massa íntim, y per altra part no es del tot necessari.

Podria recordar brindis y discursos deliciosos per lo desembarassats y franchs, expansions ab los seus enemichs, y principalment ab los periodistas que més l' atacan y 'l ridiculisan...

Acabém ab un recort.

Era 'l dia de l' exposició dels treballs escultórichs del monument á Colón. Al costat del local de l' Exposició hi havia un envelat y en l' envelat una taula parada. Varem dinar alegrement, vá brindar casi tothom, y don Ignasi, segons lo costum que tè d' alsarse y anar á veure als amichs situats en diferents punts de la taula, s' acostá á un grupo de periodistas y digué, passantlos la mà pèl pit y per l' espatlla:

— Oh, á vosaltres hos eslimo molt.

Y al mateix temps pegava sarpada á un centro plé de pastas y se 'n tornava al seu puesto mastegant un *pastelillo*.

P. DEL O.

¡EN RAMONET!

Feya una infinitat de temps que vivía en la mateixa casa que jo, dormía sota la mèva arcoba, menjava sota 'l mèu menjador y encare no havia pogut véureli may la cara.

Molts dematins sentía com baixava l' escala xiulant un tros de l' última sarsuela estrenada; alguns vespres, per las finestras del pati que 's dominan desde 'l mèu quarto, veyá pujar la seva sombra á las foscas, escalas amunt, y esperarse á la porta del seu pis, fins que la minyoneta l' anava á obrir mitj morta de son.

Pero si m' haguessin preguntat si en Ramonet duya barba, si era ros ó si era moreno, hauría

confessat ingenuament la mèva ignorancia: no 'l conexia més que de nom... y de bulto.

Respecte al bulto no li trobava res de particular: semblava un jove de bona mida y regulars dimensions, lleuger de camas y de carácter alegroy.

En quan al nom ja era altra cosa: en Ramonet tenía en la mèva escala tota la popularitat que 's pot tenir en una casa de quatre pisos, ab una sola habitació á cada replá.

La mèva quitxalla parlava de 'n Ramonet, las conversacions de las criadas se referían totas á n' en Ramonet; en Ramonet ho omplía tot: surava entre 'ls remolins del ayre, ressonava en tots los recons de la casa... fins en la paret de l' escala s' hi veyá 'l nom de 'n Ramonet, sota una figura dibuixada per una má inexperta.

¿Quí era en Ramonet?

A copia de molts esforsos y de pacientísimas averiguacions vaig poguer treure 'n l' aygua clara.

En Ramonet era un estudiant de la part de Lleyda que cursava la carrera d' advocat. Vivía á dispesa al tercer pis, á casa de la senyora Rita; tenía vintísis ó vintivuyt anys y segons las senyas, la sabía molt llarga.

Alegre, xispejant, enrahonador y maliciós en extrém, s' havia guanyat las simpatías de casi tots los vehins, que se 'l disputavan perque baixés á ferlos companyia y 'ls entretingués una estona ab la seva animada xerramenta.

Jo, sense volguerho, desde casa ho sentía tant bè com si m' ho diguessin á mí. La construcció especial de las casas modernas, ab aquestas parets de llauna y aquestos embans de paper brístol, facilita las indiscrecions y dificulta 'ls secrets.

— Ramonet—cridava la senyora del segon pis quan lo sentía pujar — després de sopar baixi una estoneta... ¿ho sent?

— ¡Ramonet! — deya la del entressuelo trayent lo cap per la finestra del pati— quan pugui, entri, que li haig de preguntar una cosa.—

Y Ramonet vá, Ramonet vè, lo ditxós estudiant corria de boca en boca y de pis en pis, com una preciositat arribada de la Xina, que 'ls aficionats se passan de má en má per contemplarla ab tota comoditat.

Generalment eran las donas las que 'l cridavan. Ab tot, hi havia una escepció. Al primer pis lo sollicitavan com á tots; pero allí no 'l cridava la senyora, sinó l' amo.

¿Sería tal vegada aquesta senyora una dona séria y reservada, enemiga de familiaritats ab personas tan nómadas é irresponsables, hasta cert punt, com los estudiants?

Aixís m' ho figurava jo.

Y ¡lo que son las cosas! precisament allí hont semblava tenir menos simpatías, allí hont únicament l' amo era *ramonetista*, allí era hont en Ramonet passava més estonas.

— Al senyor del primer pis— deya jó devegadas quan li sentía entrar— sembla que li agrada molt l' estudiant. Ara 'm sembla que s' hi fica.—

Pero un dia vaig sapiguer una cosa que 'm vá destarotar completament: lo senyor del primer pis estava ocupat tot lo dia en las oficinas de no sè quin carril, de manera que de dia no era may á casa. Al anar á sopar era quan cridava á n' en Ramonet.

Y en Ramonet casi no hi baixava cap vespre,

fenthi en cambi moltes visitetas durant lo transcurs del dia.

Aquesta circumstancia y las ditxosas parets de las casas modernes que deixan traspuar la veu, ván ferme comprendre una pila de cosas.

Algun temps després vaig tenir ocasió de co-neixe al célebre Ramonet.

La seva cara va ser pera mí una revelació.

¡Vaya un perillán! no hi ha més que mirar aquella fisonomia atrevida y picaresca, per com- pendre 'l partit que ha lograt entre las donas de l' escala.

Y al mateix temps se comprén també que 'l vehí del primer ha de tenir la candidés molt des- arrollada, donada la insistencia ab que atrau en Ramonet á casa seva y tenint en compte l' as- pecte agradable y apetitós de la seva senyora.

La gresca, no cal dirho, ha anat continuant cada dia ab més animació. Las vehinas continúan cri- dant en Ramonet, lo vehí del primer segueix in- vitantlo á baixar y la seva senyora no ha abando- nat la admirable táctica de no cridarlo may.

Es veritat que ara tèn un motiu de molt pés per no obrir la porta ni treure 'l cap á la finestra del pati. La bona senyora fá tres días que ha tingut un nen, primer fruyt d' un matrimoni verificat sis anys ha.

Fins ara la Providencia no havia volgut acce- dir á las súplicas de la pobra senyora; pero al últim s' ha conmogut, y 'l nus conjugal ha quedat consagrat ab lo naixement d' aquesta criatura.

No es probable que 'm fassin padrí, ni espero sisquera que 'm convidin á bateig.

Pero si per qualsevol circumstancia fos jo qui degués sostenir aquest nen en la pica baptismal, no m' hi pensaria pas gens ni gota.

Li posaria Ramonet.

Es un nom bonich y agradable, y que, segons veig, dona molta sort.

A. MARCH.

TOROS.

De la corrida del dijous, *el público fué el único que salió corrio* com deya un *endeluz* del Poble Sech.

Ja cal, Sr. Piera, que no hi torni may més á estrenar ganaderías desconegudas. *Más vale marrajo conocio que toro por conocer*, máxima su- blime del mateix *endeluz* de qui parlo més amunt.

Deixi que 'l Sr. Alaiza porti 'ls seus bous al escorxador, que unicament allá poden fer pat- xoca... Allá, y á la cassola, segons opinió dels únichs que 'l divendres van trobarlos agradables y gustosos.

Un altre empresari que hagués conegut las maulas del ofici, hauría invertit las ganaderías; dijous hauriam tingut bona corrida ab los ba- nyuts del Colmenar, y la proba ó ensaig de la ga- nadería nova s' hauría guardat pèl diumenje. Un enfado, per gros que siga, ab quinze días s' es- brava...

Vosté, Sr. Piera, empresari de bona fé, va procedir lealment, y si dijous va tallarse, en cambi 'l diumenje 'ns va rescabalar, donantnos una corrida de las que deixan recort. Aixó es tornar per l' honra de l' empresa.

La plassa casi plena: lo sol, demócrata conven-

sut, amagantse entre una manyoch de núvols, perque l' igualtat reynés entre tots los especta- dors.

Apareix lo president.

—¿Qui es?

—Lo Sr. *Banyolas*.

¡Apellido predestinat, tractantse de una funció de *banyas*!

Desfila la quadrilla, manada per Frascuelo, Gallito y Valentin Martín; los picadors se colo- can de tanda, y ¡vingan toros!

Eran bonichs, grassos, lluhents y més bèn ar- mats que 'ls que van á la professó del dijous sant.

No imitaré als revisteros de diari describint- los un per un, ab tots los pèls y senyals, y no perque no ho mereixin, sino que sentiria que algú 'm digués que copio als periódichs que te- nen la ventatja de publicar la revista l' endemá mateix de la corrida.

Aném per parts.

Toros: com hi dit magnífichs. Bona estampa y grans fets. Al acostarse als caballs, sabian ahont posavan la banya. ¡Y quíns esboranchs! ¡Y quína manera de treure'ls lo mocador de pita! ¡Pobres animalets!

En lo segon ters de la batalla, recelosos y ab tendencias á cubrirse. ¡Amigo! Avuy qui més quí menos, sab d' esgrima.

En l' últim ters, ó siga á l' hora de la mort, fu- gint de las caricias del drap y anantse'n al bulto.

En fi, toros castellans, ab més mala intenció que aquells libre cambistas dels *meetings* del Teatro Real.

Matadors: Frascuelo treballant com un héroe. Atent als quites dels picadors y fent cap á tot. Bon director. A l' hora de la mort, enérgich com

ell sol. Si 'l primer toro ab aquells passeigs que no acabavan may no li va permetre gran lluhi- ment en los passes de muleta, en cambi 'l quart

va donarli ocasió de quedar com ell se mereix, despatxantlo de una bona estocada topant (*encontrándose*) y escabetxantlo á péu dret, á la primera.

En *Gallito*, fresch, seré y pundonorós... ¡Llástima que no tinga 'l brás una mica més llarch! Senyala molt bè las estocadas; pero las enfonza poch. Durant la brega del segon toro va tenir una girada de péu. Aixís y tot, féu de una manera *espanpanant el quiebro de rodillas*. Lo públich en pés, ab una mica més s' ajenolla per adorarlo. En lo quint toro, á pesar de anar coix y tenir lo turmell inflat, com si s' hagués amagat una pilota dintre de la mitja, no volgué deixar los trastos, á pesar del públich que cridava, del president que li enviava l' agutzil y de 'n Frascuelo que intentava desarmarlo. El *Gallito* cumplí com Déu va donarli á entendre.

Y lo més estrany es que davant del toro no coixejava gens ni mica.

—Alto, va dirme un aficionat. A Reus, de ahont soch fill, hi havia un coix que li faltava una cama. Donchs bè, un dia trobantse davant del toro, la cama va sortirli de repent, per ajudarlo á fugir més depressa.

Ara ¡boca abajo todo el mundo!

Será que 'n Valentín Martín estava de sórt, será lo que vulgan; pero lo cert es que 'l diumenje passat ell semblava l' amo. Dos toros va matar, tots dos tirantse en regla y enfonzant l' espasa fins á l' empunyadura.

Dos toros, dos orelles y dos botigas de sombreros y dos estanchs, y botijas y gechs y que se jo quantas cosas més. Los aplausos á tempestats.

Vaja, xatet, ja pots tornar sempre que vulgas, que aquí serás sempre ben rebut.

Per ser la festa complerta, fins lo toro de gracia va morir bè á mans de Ojitos, de una bona fins á la cassoleta.

Entre 'ls picadors Fuentes, Badila y Bartolesi, que está que peta. ¡Quín senyor canonje! Quan se coloca davant de un toro, aquest sembla que li diga:—Mestre, ab tú si que no hi carrego,

Dels banderillers Tomás Mazzantini y Galea. L' Ostión va ferse mal á la mà y no estava per bromas, y un xicot alt y prim com un espárrech, fi com la musselina y ab aspecte de Sant Joan Batista de fusta, anomenat Fabrilo, va deixarse acariciar la popa pèl quint toro, sense conseqüències graves.

Lo públich va tenir que menjar séba.

Ell á l' enfermeria y 'ls pantalons á ca'l sastre. Lo servey de la plassa, al péu.

Y ara, ab permís de vostés parlarém del Sr. Banyolas.

Que aquest senyor vaja á presidir una corrida está molt bè; pero que s' hi adormi es intolerable. Si t'è son, guárdissela per las sessions del Ajuntament. A la plassa de toros no 's dorm.

Una advertencia. Quan lo matador se disposa á brindar un toro, es necessari que 'l president se descubresca. Aixó ja ho diu la urbanitat:

«Cuando te brinde un torero debes quitarte el sombrero»

Sr. Banyolas, aprenqui bè aquest redolí, y un altra vegada no s' exposi á que 'l públich lo to-reji.

PEP BULLANGA.

QUADRETS FAMILIARS.

I.

Es guapa. Va de visita dematins, tardes y nits, com es casada va sola ...y 'l marit viu tant tranquil!

II.

Una viuda molt devota y un rector molt ben plantat, una majordona vella y xiu xiu entre 'l vehinat.

III.

Ell escriu y porta 'ls llibres de una casa de comers. Ella du vestit de seda, qui ho enten, qui no ho enten.

IV.

Ell era vell, ella jova, ell xacrós, ella elegant. Son cosí la visitava vet' aquí 'l quènto acabat.

FOLLET.

LA FESTA DE HOSTALRICH.

Lo programa oficial de la festa conmemorativa de la fundació del Teatro catalá contemporani, que ha de celebrarse á Hostalrich lo diumenje, dia 29 del corrent més de maig, no difereix gran cosa de la noticia que duhém anticipada.

Aixís y tot, nos creyém obligats á reproduhirlo: 7'10 matí.—(Hora de Madrit.) Sortida del tren especial de Barcelona.

10 matí.—A la arribada del tren se organitzarà la professó cívica á la carretera de la Estació, desde ahont se dirigirá á la casa coneguda per Ca'n Ganday, avuy de don Ramón Sureda, en la qual durant l' any 1865, en Frederich Soler, escrigué son primer drama catalá *Las joyas de la Roser*. La comitiva farà lo curs següent: carrers del Ferrocarril, Major, Nou, de las Animas, plassa de la Vila, Carretera, plassa dels Bous, Arrabal, Arrabalet y carrer Major, fins á dita casa.

10'30 matí.—Inauguració de la lápida conmemorativa, en lo frontal de dita casa, llegintse la Memoria del senyor Secretari de la Comissió especial del «Centre Catalá» de Barcelona.

11 matí.—La Comitiva se dirigirá á la plassa de la Vila, ahont s' entregará á n' En Frederich Soler lo diploma de fill adoptiu de Hostalrich.—Lectura del Acta del Ilustríssim Ajuntament, y discursos pels senyors Arcalde y President del «Centre Catalá» de Barcelona. Música y coros. La Comitiva se disoldrá á la Casa de la Vila.

12 mitj dia.—Dinar oficial á la Sala del Convent. Brindis, discursos y poesías per las personas que hajin sigut designadas al efecte.

3 tarde.—Balladas á la plassa de la Vila ab lo concurs de la copla ampurdanesa «Orfeón», de Cassá de la Selva.

5 tarde.—Concert á l' envelat de la plassa dels Bous per la Societat coral «Bredense», cantantse las millors composicions del popular Clavé.

6 tarde.—Espectacle de gimnástica, elevació de globos aerostátichs, etc.

7 á 8 vespre.—Descans. Ocasíó per anar á sopar.

LA NOSTRA GENT. (Dibuix de Mariano Foix.)

—Entri, entri, donya Conxa...!

—Deu lo quart, don Rafel... ¿Y aquell negoci tant llarch, com lo tè, com lo tè?

—¡Vè á punt! Ja está á la seva disposició.

8 vespre.—Representació pública, en lo teatre aixecat dins l' envelat, del drama *Las Joyas de la Roser*, en la que pendrán part los actors vivents que van estrenar la obra á Barcelona pel janer de 1866.

10'30 nit.—Castell de fochs artificials y lluminarias.

La Companyia dels ferrocarrils de Tarragona á Barcelona y Fransa, ademés del tren especial de que fa menció 'l programa, que eixirà de Barcelona á las 7'10 del matí, n' ha establert dos de regrés, dels quals, l' un per Girona que eixirà d' Hostalrich á las 10'45 del vespre, arribanti á las 11 52 y l' altre per Barcelona qu' eixirà á las 11'15 de la nit arribant aquí á la 1'38 de la matinada següent.

Dits trens especials pararán en totas las esta-

cions del trajecte prenent pasatjers de 2.ª y 3.ª classe per Hostalrich los de anada y deixantn'hi 'ls de tornada.

Per avuy no dihem res més, sinó que L' ESQUELLA DE LA TORRATXA estarà representada en aquesta festa genuinament catalana.

LAS EXPERIENCIAS DEL DOCTOR DASS (1).

Los fenómenos d' hipnotisme preocupan avuy día á tot lo mon científich. Lo Mesmerisme y 'l Burkisme se presentan baix una forma nova y

(1) Vegis la lámína del centro del present número.

més científica, lliures dels embaucadors per caurer en mans dels homes d' estudi.

Ja fá molt temps que una infinitat de fets nos venían á demostrar que la tant decantada llibertat humana era una mentida. Avuy l' hipnotisme, per medi de la sugestió, nos convens de que la voluntat humana se determina á impuls dels agents exteriors en virtut de causas completament independents del home.

Lo gran Charcot en Fransa ha fet experiments tan curiosos ab las donas histéricas del hospital de la Salpetriere, que ha meravellat al mon científich. En casi todas las naciones s' han fet després ensaigs més ó menos brillants, y s' han repetit las experiencias de 'n Charcot, puig que pot hipnotisar qualsevol, no essent com avants se creya, privilegi exclusiu de determinadas naturaleses.

Avants de l' arribada del Sr. Dass á nostre ciutat, varios metjes, entre ells lo Dr. Armangué y 'l Dr. Giner havían fet aplicacions del hipnotisme ab molt éxit. Al Dr. Dass li correspon lo mérit d' haverne fet preocupar á l' opinió pública, cridant l' atenció per medi de sos experiments en los locals de varias corporacions y en lo mateix teatro.

Lo dibuix que publiquém dona idea bastant aproximada de las experiencias portadas á cap pel Sr. Dass en lo *Teatro Principal* (N.º 1). De las dos subjectes, una fou hipnotisada per medi de la mirada sostinguda y l' altra per l' estravisme produhit pèl cruse de las miradas sobre un objecte brillant (N.º 7).

L' efecte que per medi de la música produhí sobre las experimentadas es de debó meravellós; influhidas per una tocata melancólica com l' *Eloge des Larmes*, las dos donas esclataren en llágrimas y singlots, mentres que en quan tocaren una cosa alegre, com la *Jota*, no solzament rigueren á més no poder, sinó que s' alsaren de sas cadiras ballant ab bastant garbo y salero (N.º 3.)

Per medi d' un poderós llum de manganeso varen mostrarse possehidas del sentiment místich (N.º 5) y revelaren en sa mirada 'l mateix éxtassis hipnóich de que disfrutaren en altres temps santa Cecilia y Sta. Teresa.

La catalepsia 'ls hi fou produhida ab facilitat suma per medi del ruido d' un disparo d' arma de foch (N.º 2). Las dos en las posiciones violentas en que foren colocadas restaren com dos estatuas de bronze, sense que l' home de més forsa pogués fer que variessin lo més mínim. Se comprén molt bè sa insensibilitat, de tal modo, que atravesat lo bras per una agulla, no proferí la malalta lo més petit crit ni demostrá en sos moviments dolor de cap classe (N.º 6). De segur que en lo porvenir trovará la cirugia un gran auxiliar en l' hipnotisme per produhir l' anestessia, fugint del cloriformo tan exposat á desgraciats accidents.

Una vegada obtinguda la catalepsia, no té res de particular fer sostenir lo cos completament rígit entre dos cadiras (N.º 8).

Lo més meravellós del hipnotisme es la sugestió, ó sia la insinuació d' un' altra voluntat en la de l' hipnotisada, obligantla, dormida ó desperta, á fer alguna cosa en la que no hi té res que veure la seva voluntat.

Per medi de la sugestió poden conseguirse curas maravellosas, com ha succehit; pero també poden ferse cometre delictes, com sembla que ja ha passat.

La sugestió es una dinamita moral; pot prestar grans serveys á l' humanitat; pero pot ocasionar

destrossos més formidables que 'ls d' aquella terrible sustancia química.

Figúrinse nostres lectors per un moment que 'ls nihilistas logran hipnotisar al Czar y per medi de la sugestió l' obligan á deixar lo trono y á resignar son poder entre las mans del poble. ¿Veritat que fora bonich?

POCA ROBA.

MÉS SOBRE LA SUGESTIÓ HIPNÓTICA.

Intrigats vivament per lo que havém vist, á propòsit dels experiments realisats á Barcelona per lo Dr. Dass, hem demanat parer á un intel·ligent doctor que ja fa temps ve dedicantse á estudiar los fenómenos de la sugestió hipnóica, 'l qual ha tingut l' amabilitat de favorirnos ab lo següent article, que recomaném als nostres lectors:

«Lo que priva actualment entre sabis é ignorants son los assombrosos é inexplicables fenómenos psicológichs que á benefici del hipnotisme se provocan en molts individuos, essent un dels més elevats, la sugestió hipnóica, en qual cas lo poder del hipnotisador sobre 'l subjecte hipnotisat es tant gran, que fa que senti, pensi y executi lo que estiga més lluny de la seva inteligencia, conciencia y voluntat; y no sols aixó succeheix en l' estat hipnóich ó de són provocada, sinó després de haverse despertat y quan lo subjecte ha recobrat sa conciencia.

Figúrinse que fa dormirse á un que pateix dolor d' estómach, per qualsevol dels medis, siga la mirada converjent sobre un objecte brillant, es á dir provocant la fatiga de la visió, ó per medi de la fatiga que produheix lo relotje aplicat al oído, y que un cop dormit, l' hipnotisador li diu que 'l dolor que sofreix no vol que 'l tingui may més y li sugereix qu' ell l' hi arrenca com qui arrenca un caixal, en qual cas l' hipnotisador fa veure que practica la maniobra de arrencarli; desperta luego á la persona dormida, y es bèn positiu que no tindrà dolor y si n' hi queda alguna mica, á las següents sessions l' hi desapareixerá per complet.

Aquí tenen un dels fins més trascendentalment humanitaris del hipnotisme; lo fi curatiu ó terapéutich que diuen los metjes, sense que aixó vulga significar que ab aquest sistema se puga curar tot, perque fora un absurdo suposarho, com diuen molt bè 'ls homes que més coneixements tenen en la materia, tals com Charcot, Bernheim y altres.

Un dels altres fins de la sugestió hipnóica es lo moralisador, procurant que 'ls homes de mals instints tingan millor idea del bè y del mal, evitant aixís crims y desgracias y fent que aquells qu' en los establiments penals compleixen las justas penas que las lleys les imposan, pogan ser tractats ab todas las precaucions degudas, com veraders malalts dels sentiments, podentse trobar per aquestos sérs, plens de deformitats morals, algun remey per collocarlos en lo camí de la honradés y del treball.

En cambi l' hipnotisme, en mans de certs explotadors de la ciencia pot ser una calamitat, per lo qual será necessari legislarlo, posantlo sols á la disposició dels homes verdaderament morals y científichs.

Per molts rahons no hem vist ab bons ulls que 'l Dr. Dass haja portat al teatro y altres

LO DR. DASS Y L' HIPNOTISME.

Experiments realissats en lo TEATRO PRINCIPAL.

(Veigis l' article de la página 278.)

Sc
F. JOMER

F. JOMER-JOLSE

puestos per l' istil las experiencias que 'ns ocupan, porque la ciencia no déu may abaixarse al nivell del xarlatanisme, no sols per sa propia dignitat, sinó per evitar que sos beneficis sigan explotats per embaucadors.

L' home que posseheix una ciencia no será may sério, si fa 'ls seus experiments ó habilitats objecte de exhibició davant de un públich que paga entrada, y encare que no pagui, que no estiga á la deguda altura per poder judicarho.

Lo sabi déu tocar los beneficis de sos coneixements al aplicarlos á un resultat práctic y beneficiós, may apelant al espectacle, de lo contrari vé lo descrédit y moltes vegadas la opinió se desvia donant lloch á certs actes que poden retardar lo progrés científich.

¿Qué diríam de un cirujá que portés á las taulas de un teatro l' espectacle de una de aquestas grans operacions que avuy practica la cirurgia? Crech que la curiositat que provocan sempre las grans sensacions faria que s' omplís lo local; pero lo públich sabria tant al entrar com al sortir.

Los experiments de sugestió afortunadament están en poder de la ciencia, y si bè aquesta es tant antiga com la humanitat, ja no donará lloch á dptes y se explicarán certs fenómenos del ordre moral dels quals se 'n aprofitavan la religió, donantlos com á miracles, la superstició y lo vulgo de la Edad mitja, creyent ab filtros y amuletos y las preocupacions actuals fentse tirar las cartas y consultant sonámbulas.

Passat lo período fabulós de aquestos fenómenos, ja no 's desdoran d' estudiarlo personas científicas y sobre tot los metjes de per tot arréu, inclús Barcelona, que conta ab moltes notabilitats mélicas y que fá molt temps, y molt avants de que lo Dr. Dass divulgés la cosa, que venían fent grans estudis; pero com la sugestió hipnótica en lo terreno científich está encara en la seva infancia, no es de extranyar que lo públich en general no ho sapigués.»

DR. L.

UNA NIT...

La nit es negra, com negra es lo fum de estampa; lo vent de tant en tant fullas secas escampa, lo tró retruny més fort cada moment que corra y 'l aygua de la mar, fa montanyas de sorra.

Com un mal esperit lo llam ratlla la cara del nuvol encantat que son zig-zag repara; la pluja va batent, sens compassió la terra en fi... que 'l element está en continua guerra.

Aixó vol dir, lectors, que fa una nit tremenda y per un refredat es la nata y la prenda, per lo tant ja sabeu, que fá una mala nit... qui vol surtir que surti, que jo me 'n vaig al llit.

ANGEL GARCÍA.

LICEO.

Casi no sé si parlarne.

Ha tancat ja las portas, y á casa tancada l' home bèn educat no hi entra.

No ha sigut possible combinar dos ó tres funcions, que haurían sigut las últimas, á benefici

dels coros, de l' orquesta, dels porters y acomodadors, etc., etc. Las primeras parts, terminats los seus compromissos, han girat l' espatlla. Ja se sab, los rectors no 's recordan dels escolans.

Gayarre va despedirse ab l' *Africana*, alcançant una ovació colossal. En quant á la Kupfer, després de celebrar lo seu benefici ab *Der Freischutz*, va despedirse ab lo *Mefistófele*, sent objecte de demostracions d' entusiasme.

Adéu, tots dos, y fins un' altra vegada.

L' empresa anuncia per la temporada próxima la contracta del tenor Marconi qu' es un dels tres ó quatre que avuy en dia fan rotllo.

Los manos del galliner á horas d' ara ja cantan alló tant conegut:

«Diguéuli que vinga
que aquí l' esperém »

PRINCIPAL.

Tambè ha arribat als últims.

Mentres tant nos ha donat á coneixe algunas novetats; pero cap de aquellas que deixan recort.

La comedia *La evidencia* del difunt Sr. Echevarría, es *evidentment* una producció molt fluixa. Apenas logra salvarla 'l tipo del general mal genit, pero bó en lo fondo, que tantas y tantas vegadas s' ha presentat sobre las taulas. Un mal entés cent vegadas repetit, forma tot lo nús de la comedia, qual desenllás s' entrevéu desde 'l principi.

La funció, donada en obsequi del Sr. Santero, adolesqué principalment de falta de concurrència.

Las produccions *En la pendiente* y *Esperanzas* están bèn versificadas; pero no interessan, per la insignificancia de la seva acció.

En cambi la comedia *Los guantes del cochero* va agradar, com sempre que 's posa en escena.

En lo benefici del actor Sr. Manso, aquest se 'ns va donar á coneixe com á autor, recitant un monólech titolat *Un drama en cinco minutos* original, segons digué, del seu millor amic Ricardo Manso. La producció no passa de ser una friolera; pero va bè en un dia de benefici.

En cambi la pessa *Toros de punta* es un de aquells sainetes que 's menja 'l públich de Madrid, y que aquí no produheixen gran efecte.

L' héroe de l' acció es un arcalde manxego que suprimeix la plassa de metje del poble, destinant los 6,000 rals de l' assignació, á celebrar una corrida de toros. Lo promés de la seva filla, aspirant á la plassa suprimida, 's vesteix de torero y 's fa passar per en Lagartijo: surgeixen alguns dptes sobre la seva personalitat, y al ferse la proba corrent una vaca, l' arcalde taurómaco resulta voltejat, y llavors demana un metje, oferintseli com á tal lo fingit Lagartijo, que de aquesta feta obté la plassa y la má de la filla de la primera autoritat del poble.

Tal es la obreta dels Srs. Jackson, ab la particularitat de que la múzica es tant ramplona com la lletra.

NOVEDATS.

La companyia de Cereceda 'ns ha donat á coneixe *El padrón municipal*, en forma de sarsuela.

Item més. Dimecres lo simpátich picador Baidila va pendre part en la representació de *Ya somos tres*. Allí haurían vist un tenor cómich. Va

MALA LLUNA DELS TOREROS.

A l' un li rompen la nuca,
 á l' altre li obran los cascos..
 Fins que giri aquesta lluna,
 ¡pobres toreros, ja 'ls planyo!

sombreros, com si 's trobés á la Plassa de toros.
 Ara no falta sino saber quin día la Sra. Delgado posará banderillas.

ELDORADO.

Decididament los *Boissets* son una colla de gats. La pantomima *La melomania* es de aquelles que fan riure de debó, per las entremeliaduras inverossímils dels que hi prenen part.

L' escala relliscosa, la treta del armari, las travessuras del piano, aquell barret que muda de cap per ell tot sol, y per fi de festa, aquell concert d' acordeon son cosas á propòsit per fer riure á un mort.

La caricatura no pot imaginar res més *dròle*.

La domadora Nala Damajanti es una real mossa que fa ab las serpents lo que li dona la real gana.

D' aquestas n' hi ha de totas midas, y produheix un efecte que no tè res de repugnant veure com se las entortolliga pèls cos; y contemplar com algunas alsan lo caparró y se li acostan als llabis.

Confesso que las serps no tenen mal gust, y que mols espectadors, sense ser serps, també ho farian.

A mediats del pròxim més de juny, debut de la companyia de opereta francesa de la Granier, artista de fama universal.

tenir una ovació estrepitosa, obligantli á repetir casi todas las pessas y á cantar lo *Spiritu gentil*, á tall de Gayarre. A la escena van tirarli puros y

Qualsevol qu' estiga al corrent dels teatros de París no necessita més explicacions.

La Granier es la creadora de las obras que anuncia que posará en escena.

Sabém que estaré secundada per una companyia complerta, digna d' ella.

L' abono ja está obert. 'Ls ho participo perque no s' hi adormin, que després no hi haurá puesto per qui 'n vulga.

CIRCO EQUESTRE.

Lo nort americá Crowther es una verdadera notabilitat.

Lo mateix quan patina que quan corra ab velocipedo, assombra per l' aplom y la seguretat ab que realisa 'ls més atrevits exercicis.

D' ell si que no podré dir ningú que *no pugui anar ni ab rodas.*

Pero quan está admirable, es quan maneja 'l sabre. Sembla mentida aquella forsa de brás; aquella seguretat, aquella destresa inverossímil, ab que talla objectes al vol... y sobre tot quan de un cop de sabre parteix una poma ó una patata sobre 'l coll de un individu, l' home més flemátich s' esborrona.

Si tots los que 's dedican á *donar sablassos* ho fessen ab aqueixa delicadesa ¡qué dimontri! un hom los hi deixaria ab gust, ni que fossen quatre duros.

A més dels germans Carpini, qu' encara qu' executan traballs ja vistos, ho fan ab verdadera seguretat, lo Sr. Alegria prepara una corriolada de debuts.

Ja 'ls anirém veyent.

N. N. N.

LLIBRES.

POESÍAS DE ANGEL GUIMERA.—Hem rebut los quaderns segon, tercer y quart, que se sostenen dignament á la altura del primer, en quant á la magnificencia de l' edició. Las poesias ilustradas, ja per Pellicer, ja per Fabrés, compresas en dits quaderns, son las següents: *La enamorada, Maria de Magdala, De Ultratomba, La última carta, Darrer plant de 'n Claris, Captant, En lo desert, Recorts, Colón y Confessió.*

COSAS DEL DIA.—*Monólech en vers, original de D. Joseph Got Anguera.* Fou estrenat ab éxit en lo *Teatro Parrenyo* de Sabadell, y encare que d' escás moviment, 's distingeix per sa versificació fácil y correcta.

JOCH DE CARTAS.—*Comedia en un acte original y en vers de D. Bonaventura Bassegoda.* Donárem compte de aquesta aplaudida producció, al estrenarse 'l dia 5 del corrent més en lo *Teatro Catalá* (Romea). L' obra ha sigut impresa ab elegancia.

ENTRE TERRA Y CEL, per *Emili Coca y Collado.* Constituheix lo tomet VI de la *Biblioteca catalana* que ab éxit vè publicant fa algun temps l' establiment tipogràfic del Sr. Utset y Payás.

Corona de elegias, casi totas ellas sentidas y escritas ab tons suas y delicats, l' autor los dedica á sa difunta mare ab la següent quintilla:

Aquests versos es segü' que no han de agradá' á ningú que del dol no tinga esment: com sols los hi escrit per tú no m' hi parat en la gent.

Mes sense pararse en la gent, ó com si diguésem sense buscar l' aplauso, lo poeta, vencent alguns cops la monotonía inherent á donar voltas sempre al entorn del mateix assumpto, troba ideas delicadas y sab expressarlas ab sentiment íntim que cautiva.

Serveixin d' exemple los següents:

Enfront la fosa hi ha un arbre
hont sempre hi canta un aucell,
si sabesses, mare mèva,
quant me plau sentir sa veu!

Quan d' un vol se 'n va á un altre arbre
lo mèu cor s' engeloseix:
per tú sols jo vull que canti
com per tú ploro no més.

Sempre que á la mèva vora
algú está alegre ó sonriu,
veuréu que á la poca estona
tambè com jo 's posa trist.

Al que li passa una volta
tant punt m' ovira venir,
com si fòs ánima en pena
fugint trenca de camí.

Sols mos plors ¡ay! l' han mullada
la pedra del ninxo tèu,
y la pluja que hi rebota
quan, com jo, está trist lo cel.

Quan veig una fossa oberta
sempre tinch de girá 'l cap;
son fons com lo de una timba
si 'l miro fixo, m' atrau.

Tú, mare, desde molt nin
vas ensenyarme á estimar,
y vaig eixir tant bon mestre
que hauré de morí estimant.

Creyém que bastarán los versos transcrits, perque 'l lector se formi una idea del caràcter y del mérit de la última producció del Sr. Coca y Collado.

RATA SABIA.

SERENATA.

Dret al mas de «L' Escambell»
que algun temps ne fou castell,
camina rendit d' amor,
un que ha perdut la xaveta
per la Pona, pubilleta
qu' es d' hermosura un tresor.

Al sè al peu del finestral
crida ab tó un xiquet massa alt:
—¡Poneta, ja soch aquí!
Polsa un' arpa, fa 'l preludi,
demana á Dèu que 'l ajudi,
y 's comensa á esplicá així:

Nineta de 'ls ulls de cel,
la de trenas com fil d' or,
que tens per galtas rosellas
y per boqueta un pinyò;
tú que per dents portas perlas

DE PICADOR A CANTANT.

Lo diumenje posant picas als toros,
lo dimecres cantant á Novedats...
Ja tenia rahò aquella velleta:
—Aquestos temps están molt capgirats.

que tancan llabis de foch,
foch d' amor que tot ho abrusa;
escolta un rato si vols:
las cordas de la mèva arpa
(res de lira, que 's vellot)
volen cantarte m' aymia
ton conjunt de perfeccions.

Surt donchs á lo finestral
de ton rústich casalo,
y escolta bè lo que 't canta
lo tèu rendit trovedor.

Jo soch aquell noy de Tona
que l' hi diu ximple tothom,
jo soch aquell noy de Tona
que t' estima ximple y tot.
Veig en tos ulls ma esperansa
y en tos llabis mon amor,
y veig que si tú 'm volías

tots dos faríam molt goig.

De la llum de tas miradas,
las estrellas d' aquet món
n' están tant engelosidas,
que t' han jurat odi á mort,
perqué tú brillas més que ellas
carquinyoli mèu, cor dols!

Son com la electricitat
y 'l gas que resulta fosch,
com los fanals de la Rambla
que per véncer fan esforços.
Tú ets la electricitat,
las estrellas ni gas son.

Ta boca n' es tant petita
com una closca de nou,
y los tèus llabis excitan
á fer tria de petons.

Tas galtonas son tant rojas
que hasta despedeixen foch,
y ton cutis es tant fi
y n' es tant blanch lo tèu coll,
que no es tant blanca la horxata
ni la llet, ni 'l xarigot.

Per tot aixó jo 't voldria,
per tot aixó y dich molt poch,
per tot aixó y vint mil duros
que m' han dit que tens de dot.

Pero quan penso, hermosura,
que ademès de tot aixó,
ets garrella, coixa y manca
y tartamudejas molt,
m' agafan esgarrifansas
y dich fent mil reflexions:
qui la vulgui que la prengui
y que carregui ab lo mort!

—
Diu aixó aquell carcamal:
surt la nena al finestral;
tira un xavet al carré;
y al veure aquell trovadó
l' hi diu ab gran compassió:
—¡Teniu; Deu vos fassi bè!

JOSEPH MOLAS.

ESQUELLOTS

Ahir dijous va inaugurar-se l'
estátua del general Prim.

Feya ja quatre ó cinch anys
que s' havia colcat la primera
pedra al monument.

¡Quín contrast entre la impetuositat del héroe
de Africa y de Méjich, y l' acompassada pausa
del ciudadá benemérit!

Aquí tením, per exemple, las targetas de convit
que retratan al home.

Lo ciudadá benemérit adverteix en ellas que deu
anarse á la inauguració de l' estatua, *acallada*
tota passió política.

Sí, sí, cuidado... sobre tot que la passió política
no respiri; que la passió política no se 'ls indi-
gesti.

Apesar de que aixó, tractantse d' en Prim, siga
una heretjia.

¿Qu' era 'n Prim, sino un home polítich emi-
nent y apassionat?

¿Y qué fora avuy D. Francisco de Paula, si l'
héroe catalá no hagués coronat la seva vida de

hassanyas, ab lo destronament de D.ª Isabel II?
 ¡Ah, que n' hauria posat pocas de primeras pedras!

La Diputació provincial no está per tarugos.

Segons m' han assegurat acaba de donar carpetasso al projecte d' entarugar las Ramblas d' Estudis, de Canaletas y de Santa Mónica... y á vosaltres vos ho dich Ramblas, porque ho entenguéu carrers del Ensanxe.

En lo successiu no podrá entarugarse, sino mediant subasta.

—Pero home, aixís no hi ha tarugos possibles.

—¡Precisament!

¿Recordan que deyan que la célebre Donadio tractava de ferse monja?

Donchs ja ha professat.

Si senyors, s' ha fet monja de Sant Agustí, dos caps sobre 'l mateix cuixí.

La séva part contraria es lo tenor Frappoli, un guapo minyó com á home, encare que com á tenor, podrian donarlos informes los concurrents al tercer pis del Liceo, que un dia representant *Lo conde de Almaviva*, van trasformarlo en *conde de Almamorta*.

Estich segur que com á marit valdrá alguna cosa més que com á tenor.

A conseqüencia de las últimas carreras de caballs celebradas á Madrid ha surgit una qüestió personal entre 'l fill de un opulent marqués y un gran d' Espanya.

Pero jo crech que s' evitará 'l desafío. Es més, crech que 'l desafío es impossible.

¿Saben per qué?

Perque tractantse de un gran d' Espanya, presentaría *massa blanco*.

Definició de 'l telescopi, feta per un periodista francés:

«Un canó que tè l' ignorat á un extrém y l' ignorant á l' altre.»

Una gran noticia.

Y la califico de *gran* porque 's tracta dels gegants.

Los gegants de cala Ciutat están fentlos nous, y si no nous enterament los hi están fent un cap nou.

Los antichs datavan del sigle xvii y 'ls pesava més lo cap que 'ls péus, com que tenían lo cap de fusta. 'Ls d' ara 'l tindrán de cartró. Cap lleuger á la moda del dia.

¿Y hi haurá encare qui 's queixi de l' activitat del arcalde actual?

Quan algú preguntí:—Bè, y després de tot ¿qué ha fet en Rius y Taulet?

Se li podrá respondre:

—¡Ha fet los gegants!

¿Y dels caps vells qué se 'n farà?

Jo 'm permeteré donar un concell al Ajuntament.

Tractantse de dos bustos tant antichs y tant populars, jo 'ls enviaría al *Museo Martorell*.

A no ser que D. Francisco de Paula no determini colocarlos com dos troféus en lo despaig de l' Arcaldía.

—¿Has vist la Plassa Real quin goig que fá, desde qu' están omplintla de palmeras?

—No me 'n parlis, si alló sembla l' Africa.

—Crech que fins tractan de canviarli 'l nom.

—¡Cóm! ¿Ja no 'n dirán Plassa Real?

—No, segons m' han assegurat, ne dirán Plassa del rey moro.

Lo producto dels bitllets de andén de la línea del Nort s' ha repartit entre diversos establiments de beneficencia.

No hi tinch rés que dir.

Pero sí m' ha xocat molt qu' entre 'ls establiments benéfichs socorreguts, hi fiquin lo *Convent de Caputxins*.

¿Desde quan los frares de la caputxa exerceixen la caritat?

Jo no sé qu' exerceixin altra caritat que la que irónicament se sol dir qu' es la ben entesa, la que comensa per sí mateix.

Pero en fi, bon profit los fassa.

Després de tot, no 'ls han donat més que 35 pessetas. ¡Trenta cinch! ¡Vaya un número tractantse de caputxins!

«Lo dia de Sant Jaume del any trenta cinch....»

Un xicot á la Rambla:

—¡La pica! Cinch céntims.

—Dóname 'n un, digué una beata farinera, creyentse que 'l tal periódich era religiós, tant que se li figurava la pica de l' aygua beneita.

Y al pensar qu' era un periódich de toros, encare s' escabella.

L' Ajuntament de Gracia ha adoptat un projecte de construcció de clavegueras, y entre altres, ha prés los següents acorts:

«Colocar una lápida en lo saló del Consistori, fent que hi consti 'l nom del governador, senyor Antunez.

»Y donar lo nom de Antunez al primer carrer que s' urbanisi, aixís com també á la primera colectora que 's construheixi.»

—¿Qué 'ls sembla, aixó de obsequiar á una autoritat, dedicantli una claveguera?

—Home, que vol que 'm sembli, que hi ha honras que no 's poden rebre, sinó tapantse 'l nas ab un mocador.

¿Vostés se figuravan que 'ls carrers del Ensanxe eran del públich, y en representació séva del Ajuntament?

Donchs están equivocats.

La proba, lo que acaba de succehir en lo carrer del Bruch. Ab permís del Ajuntament y previ 'l pago de drets, cánons y demés, la important companyia de ayguas del Besós, havia enterrat una canonada de conducció, á despit de un propietari, lo Sr. Boada y Vilumars, avuy difunt, que alegava que 'l carrer es seu.

L' assumpto ha anat als tribunals y la Companyia del Besós s' ha vist obligada á desenterrar la tuberia.

¿Qué farà l' Ajuntament en vista de aquesta resolució? ¿Indemnisará á la companyia perjudicada? ¿Recobrará 'l dret que ha de tenir sobre la vía pública?... No sé.

Pero escoltin: si avuy per demá se declara un

incendi en aquells barris, y per falta d' aygua no pot extingirse ¿qui serà 'l responsable?
Per avuy no dihém res més.

Los traballs de l' Exposició universal están paralísats.

Pero per aixó 's treballa.

Se treballa de imaginació... sobre tot de imaginació.

Ara resulta que l' Exposició, tal com la projectava en Serrano Casanova era petita, raquítica, pobra y miserable.

Y 's projecta fer una cosa en gran, una cosa digna quan menys de las patillas de D. Francisco.

La superfície total que ocupará entre palaus y jardins serà de 465,000 metros quadrats

Y entre paréntesis anyadeixen (65,000 més que la de París de 1878.

De manera que París quedarà humillat davant de Barcelona.

Reus nos cedeix lo siti que ocupava davant de las primeras capitals. Des d'are 's dirá: «Barcelona, París y Lóndres.»

—¿Pero y ahont la farán cabre?

—Ja está tot pensat: desde 'ls terrenos de l' estació de Zaragossa fins al mar.

—Pero entre mitj hi ha edificis y construccions.

—Se derribarán.

—Ay, ay, ay... ¿Sabs que 'm sembla? Qu' en lloch de arribar l' Exposició fins al mar, sería millor comencés á ran de mar y anés ficantse mar endintre...

—Pero aixó fora una exposició marítima.

—No, ca: fora lo que serà, lo que ha de ser després de tot la exposició de Barcelona: fora una exposició á l' aygua

En una exposició de quadros hi havia una tela molt dolenta ab un march daurat de gran preu.

Y al veure l' autor del quadro que tothom se burlava de la seva obra, exclamà:

—No hi ha remey: jo prou he procurat daurar la píldora; no volen tragársela.

Un pensament de Dumas fill:

«Las opiniones son com los claus: es inútil combatrelas: com més un hi pica, més las enfonza.»

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 435 (1).

1. XARADA 1.ª—Te-re-sa.
2. ID. 2.ª—Pa-pa-rra.
3. ANAGRAMA.—Arcalde-Caldera.
4. LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Barceloni.
5. TRENCA-CLOSCAS.—Sant Llorens dels Piteus
6. ROMBO.— B

F U M
F U R A S
B U R I N O T
M A N E L
S O L
T

(1) Per una equivocació van sortir inexactes las solucions corresponents als trenca-caps de l' ESQUELLA del 14 de maig que insertém avuy.

7. CONVERSA.—Fidela.
8. GEROGLÍFICH.—Per postres peras.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NÚMERO

1. XARADA 1.ª—Car-ca-mal.
2. ID. 2.ª—Sol-ter.
3. ANAGRAMA.—García-Gracia.
4. SINONIMIA.—Mata.
5. LOGOGRIFO NUMÉRICH.—Faustino.
6. TRENCA-CLOSCAS.—Ausias March.
7. INTRÍNGULIS.—Marsal
8. GEROGLÍFICH.—Per peraltans Peralta.

XARADAS.

I.
(EPITAFI)

En esta llosa tancada descansa 'l fill de Hu-tercera Serapí Coll y Brugada, gran fabricant de primera.

Va morir de un cop al tres que li va doná un xicot perque 'l van veure, ab dos més dins de un hort cullintne tot.

PEPET D' ESPLUGAS.

II.

Déu y Dos, lector, es tot: á veure, endavina 'l mot.

SALDONI DE VALLCARCA.

ANAGRAMA.

Lo Sr. Lluís Tot té dos nens que son molt total, y jugant lo més petit una total va agafar.

MANEL MAS Y S.

SINONIMIA.

¿Sabs aquella bona tot de casa del adroguer?

una tot no 'm va volguer.

—¡Ay dimontri de xicot!

Doncas mira, jo á n' en Gil,

que aquella tot va tocar.

avuy li he donat per comprar

una hermosa tot de fil.

FRASCUELLILLO.

TRENCA-CLOSCAS.

CAMARIL.

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo nom de un intrépit general.

JOAQUIM SAURI.

TERS DE SÍLABAS.

Primera ratlla vertical y horisontal: nom de dona.—Segona: possessió espanyola.—Tercera: utensili de cuyna.

J. MAZZANINI.

CONVERSA.

—Bon día, Riteta.

—Hola Isidro ¿qué se 't ofereix?

—Venfa á veure si farías lo favor de deixarme 'l...

—'L qué.

—Dona, búscaho, que 'l fill del meu pare no es pas torner.

CÓMICH D' ISTIU.

GEROGLÍFICH.

× . + × . —

Joan IRIS Prim

A. ROURA.

BARCELONA:

Imp. de Lluís Tasso Serra, Arch del Teatro, 21 y 23.